

1925 чылдың август
31-де үнүү эгелээн

ШЫН

Шинтилел-политиктиг солун

№ 24
(18144)

2012 чылдың
март 1,
четверг

Садар ортээ
5 рубль.

e-mail:shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru

Чазак Даргазының ажыл-албаны

«МРСК ХОЛДИНГ» ТЫВА РЕСПУБЛИКАГА ДЕТКИМЧЕНИ КӨРГҮЗЕР

2012 чылдың февраль 27-де Кызыл ордага «МРСК холдинг» биле Тыва Республиканың Чазаа электриниң идегелдиг идирүлгэзын боттандырарының болгаш гионнуң девискээринге хөргөлжилерни икти четкилеринче кожарының талазы-бие байдалдарны тургузарының дуга-нда Дугуржулга чарганнаа. Документиге ти холдингиниң чиңгинае директору Николай Швец биле Тываның Чазааның газы Шолбан Кара-оол салганнаа.

Дугуржулга республиканың ти-чекти инфраструктурасын дүрүнч, регионнуң социал-хөмиттиг шапкын хөгжүлдөн, а ол ышкаш хөргөлжил-төлөвир сагылга-чурумун дидеринче угланган. Үйлангыялтири күчүзүнүн чедишпейн шоруун болдурбазының, кири хандырылгэзының идеяг шоруун быйжыглаарының, хөргөлжилерниң технологтуг пуралгынга аргаларны тур-

гузарының, энергия камналгазының болгаш энергияның ажылтының бедидеринин талазы-бие программаларны күүседир сорулгала-ларга тудуг, электри-чекти объекттерин чаартыр болгаш эде-дерии талазы-бие хөмчеглерниң даңзызын кады күүседириин дугайында талалар дугуржул-

алганнаа.

«Электри-чекти организация-

ларын техниктиг эде дерииринин болгаш тударының, электри энергиязының дамчылыгызының экономика талазы-бие үндезилет-тинген тарифтерин доктаадып тургузарының талазы-бие ажылдарында талазы-бие ажылдарында талазындан

Чазаа-бие дугуржуп тургаш кылры «МРСК холдингиге» онза чугула болуп турар» — деп, Николай Швец чугаалаан. Регион-нун энергетиказында кол айтырыгларның бирээзи болуп турар-хөргөлжилерниң талазындан

толевий баар чоруктарны шинт-пирлээр талазы-бие көргүскен деткимчези дээш Тыва Республиканың Чазаанга өөрүп чөтүр-генин «МРСК холдинг» илергейлөн турар дээрзин ол дыннаткан.

«Тываэнерго» ААН-ниң хөргөлжилеринин электри хандырылгэзын идегелдиг болгаш үзүктөл чок боттандырарын, регион бюджетинче компанияның кирип турар үндуруглерин көвүдедириинге идиг бэзри Дугуржулгага дүүштүр күүседириин «МРСК холдинг» хүлээнгэн. Ол ышкаш электри-чекти инфраструктурасын чадырының талазы-бие хөмчеглерниң күүседэзиниң дугайында отчетту Тыва Республиканың Чазаанче квартал санында кириринг, а ол ышкаш «Тываэнерго» ААН-ниң чаа объектилерин чангыс аай национал электри чөткизинге каттыштырал талазы-бие ажылдарны кылрын база хүлээнгэн.

«МРСК холдинг» ААН-ниң паралга албаны.

Селектор хуралдан

ЧЕР ШИМЧЭЭШКИНИНИҢ УРЖУКТАРЫН ШИНЧИЛЕП ТУРАР

Февраль 28-те ТР-ниң Чазааның Даргазы Ш.Кара-оолдун удуртулгасы-бие Тывага болган улуг чер шимчээшкининың уржуктарын дарый чайладып, бирги ээлчегниң хөмчеглериниң канчаар чоруп турарын сайгарып чугаалашкан селектор хурал болуп эрткен. Оон ажылынга онза байдалдарны чайладырының талазы-бие ТР-ниң Чазаанда тургустунган комиссияның кежигүннери, аңгы-аңгы яамыларның, ведомстволарның удуртукулары, муниципалдыг тургузулгарның баштыңнары болгаш Россияның Онза байдалдар яамызының девискээр политиказының департаменти-зиниң директору, генерал-полковник Юрий Ковалев, РФ-тиң ОБЯ-зының Сибирь регион төвүнүң начальниги Владимир Светельский баштаан бөлүк кээл киришкен.

Селектор хуралды ажыдып ТР-ниң Чазааның Даргазы Ш.Кара-оолдун удуртулгасы-бие РФ-тиң Чазааның Дар. В.Путинин айтышкыны-бие олон Юрий Павлович Ковалев удуртулгасы-бие Россияның айтуулар яамызындан чын болук ужуп келгенин штырган. Оларның составын-чада шимчээшкининың уржуктын шинчилээр экспертер, ологтар дээш, тускай эртөнөр барын дыннаткаш, келген үккө дузалажып, оларның байдаларын, байлак арга-дуржул-жыл ажыглаарын дааскан. Со- объектителерни, чуртталга ба-

тынган «онза байдал» ам-даа хөвзэр. Баштайгы чер шимчээшкининың соонда оон шала кошкак 28 силгиишкүн демдеглэгтинген. Чогум социал объектилер, ажыл-агыйлар, будургүлөр, организацийлар, чылдырлана-чылыг комплексийн объектилери ажыл шагыннын чуруму-бие ажылдан турар. Чүгле Мөнгүн-Тайга кожуунда боруулар кижилерже халдаанындан ангыда, санитар-эпидемиологтуг байдал чогумчалыг, бугу байдал контролльдээзин база чылдана-дыннадып, чер шимчээшкининың соонда бугу күштү мөөннөп, оперативтиг ажылдан эгелэн албан черлеринге, комиссияяг чөттүрүн илереткен.

Селектор хуралдың үезинде чада шимчээшкининың товунге таварышкан Каа-Хем кожууннун база ол чоок-кавыда чыдар Кызыл, Бии-Хем кожууннарын база Кызыл хоорай мэринин дыннадыгларын база дыннаан. Кызыл кожууннун төл эмнелгезинин кол чөмчилериниң хандырылгасы-бие талазы-бие талазында оларның күүседириин доктаадып турар. Кызыл кожууннун база дыннаан чада шимчээшкининың талазы-бие талазында оларның күүседириин доктаадып турар.

Оон Чазак Даргазы дараазында чүүлдерни саналдап киригэн. Бирээде, республиканың чуртакчы чонун эн хөйү пекча-бие одаар бажыннарда чурттал турар болгындан чада шимчээшкининың талазы-бие талазында оларның күүседириин доктаадып турар.

Дыннадып турар. Ол кижилерниң угарлыг газ-бие хораннанып болурунун, чуртталга секторунга өрт айылының тургустунарынын улуг айылы-дыр, ынчангаш чондан киргэн дыннадыгларны хынап, чаа пеккаларны тударынга тус чернин чагыргалары база дузалажырын дилээн.

Ийде, Россияның Онза байдалдар яамызындан экспертер келген. Олар үрелип когааран бүгү объектилерни шинчилеп көрүп турар. Кандыг бажыннарга чурттал болурул, кандыг бажыннарны шуут хаарыл дээш ышкаш шинчилелдер чоруп турар. Объект артып калбас кылдыр хыналда же кирири-бие эштежилгэ чөрлөр, чуртакчы чондынадыгларны кириринг база айыткан.

Үштө, Россияның энергетика сайдының оралакчызы база Тывада чедип келген, амьдырал хандырылгын чугула адрыы чылыдлыг-энергетиканың объектилерни байдалы-бие талазы-бие талазында оларның күүседириин доктаадып турар болгандада база ОБЯ-ның экспертеринге хыннадыры-бие Ак-Довурактын, Хову-Аксының ЧЭТ-тери кандыг даа чагыглар кирибээнин шүгүмчүлээн. Бодадырлык объектилерни чуртакчы чонга ачы-дуза чада шимчээшкининың эн-не кол албан чада шимчээшкининың талазы-бие талазында оларның күүседириин доктаадып турар.

• (Уланчызы 2-ти арында).

“ШЫННЫН”

пәннәрдән

КӨСКҮ АЖЫЛ-ХЕРЭЭ ДЭЭШ...

В.В.Путин РФ-түн Президенти зиним албан-дужалынч кандидатуразын бээринге чөлшээршкенингэ дэвшил мөн. Ам болур март 4-түн сонгуулаларынга Путин дээш багаслаган. Коску кылган ажыл-ижи дээш сонгуурум ол.

Камын турган ийик че? Пенсия ай-айында умустэн. Шалын бербестэн. Амьынденнели кудулаан. Ажыл-агый сандын. Машина-техника көзүлбестэн ын береге уде Путин Россия чуртуун ийи саада удурткаш, чуртуусту бүгү талазын турмуй турмуй байдалче үндүрүп эккелди ышын.

Шолбан Валерьевич Кара-оолду Путин даргынга томулаан болгай. Тыва ай-айында даалгасын эрестиг, хүлээнгэн даалгасын эрестиг, бодавайн, күседип турар-дыр. Бийчил олуррага, кайда-даа чеде берген боор. Улус-чон-бие аралажып, эп-чопту чугаалашкан, сүмелешкен боор.

Путин дарга Тывага каш-даа катап келди. Ол Тывавыстын удуртукчузун эз коруп, дилеглеринге кичээнгэйлиг болуп, аныяк даргыстын үнелеп турарын көрүп тур бис. Тывада оске чурттардан студентилер база кээп бөрөнч турар апарган. Спорт комплекстери, бут бомбүүнүн кылымаландыри, эштир бассейннэр дизе-ле, даргыстын кылганы хой. Тыванын бурунгаар чөнгүүтүн чонун хөй-аьды бедээн. Улурсуустун бурунгаар коружунүн ачызында талташындан үнгэн.

БҮЗҮРЕЛИВИС КУШТУГ

Амгы президент сонгуулалары Россия Федерациязынын дорт дугаар итил турар президент сонгуулалары иттихадын мен. РФ-түн баштайгы Президентизинге Б.Н.Ельцин сонгууттурал, ийи хуусада ажылдаам. 2000-2008 чылдарда В.В.Путин ийи хуусада улаштыр Президент албан-хүлээнгизин күүсетти. Ушку Президентизе А.Д.Медведев 2008 чылдың март 2-де сонгууттурган.

С. Шойгу «Сүбедей» спорт комплексизин туттуруп берди, боруп турар бис.

Шаг-шаандан бээр тыва кижи чуртуун байлан амьыралынга ажылгап чораан. Алдын-мөнгүннү-даа болбаазырадып, шевер кижилер оор каасталгаларны кылып ап чораан. Тыванын бай-байлаан үндүр соортуу-бие демир-орук кылыр дей берди десстирлер бар-дыр.

Үрде шыгжаан эвээш эвес эртине-байлак Уже бооп чеже чыдар, унезин көрээл! Үндүр садар орук ам-на ажыттынаар, Улетпүрнү Тывавыска сайзырадыл — деп улам ырлаксаам-даа келир-дир.

«Энелер» ансамблиниң ыраажызы, 70 харлыг хоочун мен. Демир-орук Тывага келир деп дыннааш мен, бодум хуумда, аажок бордум. Ажыл кылыр назылыг улус-чонга догум-дүр деп көрдүм. Онза-чараш Тывавыстын овур-хөвирин үргедеп каалтары олдур деп мунгарап турарлар бар болза, хадыыр-сарыг, эм оыттар домей-ле үнүп келир диксээм кээр-дир. Агы деп чаагай чыттыг оыт чоп үнмес деп. Хой мал чиир оыт-сиген үр-даа болбайн эзүп кээр-дир ийин. Кол-ла чuve эртине-байлактарны тывар-казар ажылчын күш хөрек. Ажыл чок чоруп турар кижилеривис эмгежок-ла болгай, оларны ол ажылчы хаара тудар хөрек.

Март 4-те сонгуулаларга бир демнег киржил, В.В.Путин дээш бадылаалын, чонум.

Лидия СААЯ,
Хоочуннар чөвүлелинин көжигүнү.
Кызыл хоорай.

Лер төле-дамчылыглардан, парлалгдан дорту-бие чугаалал турарын коруп, номчуп турар бис. Ол чоптуг санал.

В.В.Путин Президентиге сонгууттургандаа чылдарында, РФ-түн Чазаан-даа даргалаал тургаш, Россияны скюктүг дөнө кырынч үндүр тыртып шыдаан баштыңынс-тыр. Өскелерден ол бир-ле дугаарында кижи дээш сагыш салышкыны, кижилерге чоок хамаарылгалы, чон-бие бийжиг харылзалаалы-бие ылгалип турар. Дорт эртүрэгэ ужуражышкыннарга ол хамаатыларны албан-дужалы хамаанчокка салган айтрыгларга долу, тодаргай харыллары берип, чоннун хүндүткелин, бүзүрелин чаалап алган. Ол сөглээн созун эзлэп чаңчыккан дарга. Чижектерден кирип корейн. 2011 чылда бюджет ажылдакчыларны шалыңын 6,5 хуу, башкыларны шалыңын 14 хуу естүрген. Бө сорулгаларга 2012 чылда Тыванын бюджетинч 279 млн. рубльди немей киригэн. 2011 чылда пенсияны уш удаа встурду. 2012 чылдын февраль 1-де күшжил пенсиязын 7 хуу естүрген, а апрельде

2,4 хуу остүрерин аазаан.

ТР-нүн Чазаанын Даргасы Ш.В.Кара-оолдун чоннун мурнундан киригэн дилег-чагыгларын кичээнгэйгэе ап, боттук дузаны чедирип, Тывага чылда ийи катап кээп, чүү керег-лэгттинил турарын коруп, дыннап, дуза-дет-кимчени коргузуп келди. Демир-орук тудуунч эзин салып, монгун органи В.В.Путин демдектей кадааны тоёгүлүг болушкун болгам. Кызыл-Курагино демир-орук тудуу ажыллалга кире бээргэ, 13 мун ажылчын олуттар тургустуна бээр, хөмүр-даштын үндүр соортуу сатканындан чыл санында Тыванын бюджетинч миллиард-миллиард рубль кирип эгелээр. Ажыглаттын майн чыдар казымал байлакты ажыглаары — Тыванын социал-экономиктиг бурунгаар хөгжүлдэзи, чоннун чагаай амьыралыдыр.

РФ-түн Президентизинге В.В. Путин толептиг дээрзиниң барымдаалары-ла хой, ынчангаш В.В.Путин дээш бадылаар бис.

Оолак КАРА-САЛ,

ТР-нүн алдарлыг ажылдакчызы.

Чөөн-Хемчик көжүн.

ҮНҮВҮСТҮ БЭЭР БИС

1991 чылдын июнь 12-де Россияның бирги Президентизи Б.Н.Ельцин сонгууттурду. Ол даргавыс ажылдап турар үзинде бистин республика-выска кээп, чон-бие ужуражып, бистин байдалыбысты кончуг эки билип, дуза-деткимчени кылган болгай.

Тыва Республиканын девискээрин Кыдыкы Сонгу чүктүн районнарынга болгаш оларга деннештирген чөрлөрдөг чоокчыларында 1994 чылдын майда ат салды. Борис Николаевич бистерге «Як-40»-ни, хөй санын УАЗ-тарны, Монгобайыр Балчырга комбайнны белекке бергенин канчап уттур бис.

1999 чылдын декабрь 31-де бодунун орнунга Россияның Президентизи кылдыр В.В.Путинни шилип, улуг харысыалганы анаа бүзүрел дамчытты. Ол кончуг медерелдиг шилиишин дээрзин ам кым-даа билир. Март айда ол Президент кылдыр сонгууттурду. Ийи хуусаанын дургузунда баштайгы Президентинин даалгасын күүседип, бүзүрелин шыныктырды. Чазак Даргасы албан-хүлээн-

гезин-даа күүседип тургаш, чоннун хүндүткелин чаалап ап келди. В.В.Путинни деткимчези-бие Тыванын Баштыны Ш.В.Кара-оол хой түнүнг акша-хөрөнгүни федералыг бюджеттэн ап, Тыванын Фронтууларынга, оскус ажыл-толдеринге чурттаар чая орансаваны, ургулгараа эштир бассейнни, чая школы (№ 8), «Сүбедей» спорт комплексин, Кызылда база Шагаан-Арыгда шыныгыг стадионнары туттуруп, оруктарын септеп, чаарткан. Путиннин, Шойгунун ачызында Чадаанага ам чая спорт комплексизи туттунаар, Устуу-Хүрээн тудуу доостур.

Чуртуусту күштүг күрүн чылып, газ база нефтини чоп ажыглап, сайгарып, чурттар аразында кады ажылдажылганы бышкытырып, ажы-толувуске аас-көжиктиг амьыралды магадылаары Президентиден кончуг хамааржыр. ынчангаш мерген угаанынг, чангыс сөстүг, ат-алдары бедик Владимир Путин дээш үнүвүстү бир дембите бээлинер, чонум.

Дамба КАРА-САЛ,
ИХЯ-нын хоочуну.

ЧҮГЕ БАЗА КЫМ ДЭЭШ СОНГУУР МЕН?

Бо ийи айтрыгга харылаар бетинде төөгүже бичин хая көрүптейн. Михаил Горбачевтүн эде тургустуунуушкун дүгэйнда хоозун чулчуруушкунун номчукулар, ылангыя улуг назылыг кижилер, кончуг эки сактып ор боор. Оон үзинде арагалаашынга удур демисел база чоруп турду. Тывалар тывызык-ла болгай. Сезен чылдарнын төнчүзүндө мынчар ырлажып турдулар:

Кончуг эрни Горбачевту, Холан баштыг кулугурну. Хойтпак огуу араган. Хоруп-ла каан Горбачевту. Тыва арага тип ижерин кайын оруу шыдаарыл. Анаа хооредигир ийин. ындыг-даа болза кижинерин шуруун-чылапчызын чуураа турганы шын. Тывалар хойтпак ам-даа тикишиш. Крымнын зампан буудурер виноградтыг шолерин кыргып-хыдааны — кончуг чидирг. Оон бээр шынарлыг Советское шампанское областашаан, оон адь-бие ам оске күнүн үндүрер апарган.

Эн-не эгиттимес чидирг-мулуг ССРЭ-ниң буурап дүшкен. Оон түннелинде эвиллешкен еспубликалар хоорулуп чоруй алдылар. Россияның экономика-хөзүрэаан, шериг күчүзү сулаан. Би бүгү дээш Горбачев Гераниянын, Англиянын «маадыры» турган. Чүгэ дээргэ ол чурттар, Европа күчүлүг ССРЭ-ден оруу, оон үнүн дыннаар, политикин деткир турду. Шакын күштүг күрүнчи сандаралар, олар мактавайн кампа-Наполеон, Гитлер Россияга илэр бис. Россия Европанын

боскунда чыдып алган чидиг сообиле дем. Ол «сооктү», түр-даа болза, ушта соптарга Европанын «тыныжык» ажыл берген. ынчангаш НАТО-нун шериглерин Чоон талаже, Россиянын кызыгаарынч чоокшудалып згелээн...

Россия сандарал турда, чурттар ончук-хөрөнгүнүн хуужудуп эгелээн. РСФСР-ниң Чазак Даргасынын оруу «Борык-оннук» деп көгүдүп, хөй түнүнг доллар-бие дузалар бис деп шытан эртирип турду. Президент Ельцин «ССРЭ» буступ дүштүү деп Клинтончө бир дугаарында долгап турганынга чарт медерелдиг кижи бүзүрзэри бергэ. А хөрекчүрүнде ол болган. ыракка ыянчыг, чоокка човчыг. ынчангаш кезек када Ельцин Американын «маадыры» апарган.

Кадыкы хөлчөк баксырай бээрэг, Б.Ельцин эрге-чагырганы В.Путинге эки турар-бие хүчүүрээдип бергени дээш ону мактаар алаар. Ол үде Россия аажок хоозураан, политикиг тургузуу божаннаан, эрге-чагыргазы хөлчөк кошкан, камгаланыр күчүзү харыксыраан, акша-шалын, пенсия дузаламчы алтыры бергедээн чурт турду. Оон бээр он ажыл чылдар шүүжүп эртэ берди. Би арагында чурт бурунгаар депший берди дээр болза, хоорем апаар. ындыг-даа болза чуртун экономиктиг хоозураалы чоорту экижип, политикиг байдалы чогумчуп, камгаланыр күчүзү дынып згеледи. Россия Барынын чүкчүү сөгүрбестэн, бут кырынга турал алган, оон делегейгэе ат-алдары чоорту өзүп келди. Чазак Даргасы Владимир Путин бүгү турганынде «торзэн Тывазын» амгы уенин депшилгээнч идегелдиг баштап тур. Ол Европанын АКШ-тиң чазак дар-

галь-бие дем эргелг чугаалаалып келди. Ол дээрэг Россиянын политикиг деңгизгүүрүү дедир эглип орарынын тодаргай хөрөчизи дээрзин билир алаар.

Барык тамыжке кирер чыгай бергени чуртту дораан сегередип-тер аргажок. Сөвлүгү он ажыл чыл иштинде Россияда ядын кижилерин саны 2000 чылда 29 хуу турган болза, ам 12 хуу апарган. Экономика ханы кризиске таварышсаада, чоннун чылда ортуулак ортуулак, акша-шалыны 2000 чылда 17 мун рубль турганындан 2010 чылда айда ортуулак бирил 21 мун рубль болуп турар. Би ортуулак статистикиг көргүзүг-дүр. Айда 5-6 мун рубль шалынныг ажылчыннар амдаа хой. Башкыларнын, эмчилерин шалыны өзүп, пенсия эвээш-биче-даа болза, өзүп келген.

Кадыкы камгалал база хире-шалы-бие сайзырап келген. Чижээ, Тыванын медициназынын техниктиг дерилгезин экижидер дээш Топ Чазак чылдын-на чус-чус сая түнүнгү акшаны берип келген. Чүгэе республиканын №1 эмнелгезинге 2011 чылда 128 млн. рубль кордунген турган болза, нийтиз-бие 97 млн.497,1 мун рубльди шин-гээдип алган. Тыванын ооредилгэ, кадык камгалалынын болгаш оске-даа адырларынын акшаландырышкынын В. Путин баштаан чазак барык долзуу-бие хандырлып келген.

Амгы үде Россия — делегейнин алдыгы чөрөзинде. Ам-даа кылыр ажылдар энмежок. Мен

Владимир Путинге долзуу-бие бүзүрээр мен. Ол: «Төрээн Тывавыс кандыг тур?» — деп Тыва Республиканын Чазаанын Даргасы Ш.В.Кара-оолдан айтрып турганын дыннааш, кижи борувес аргажок. Тывага каш-даа чораан. Мээн торзэн хемим-Хемчик аксынга балыктап, эштил-даа тургулаан. ынчангаш оон-бие чангыс хемнин сун ижип, балын чип чордуус дэдизмизе, улуг хөоредиг звэс.

«Россияны — орустарга» деп кыгы — бир политикиг «колоун-нүү» сөстери. Орус чоннун көвөй үннэрин алыр дээш үндүрген боявялас сөстөр кижилерин амь-тынынга четкен. Чүгэе Москвага 300 ажыл азиаттар кучүлелгэ таварышкан. ындыг хоралыг политики та канчал д

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫң ЧАРЛЫКТА

Тыва Республиканың күрүнө шаңналдары-бile шаңнаарының дугайында

Анык салгалды өөредилгөн-кижиздерине ачы-хавыязы болгаш өөредилге адырынга хөй чылдарда ак сектидиг ажылы дээш «Тыва Республиканың өөредилгезиниң алдарлыг ажылдакчызы» хүндүлүг атты Тыва Республиканың Мөнгүн-Тайга кожуунун «Кызыл-Хая сумузунун Мөнгөн-Бүренинин ниити билим ортууман школазы» муниципалдыг ниити өөредилгениң бюджет албан черинин эгэ класстар башкызы Екатерина Маскаевна Хертекке тыпсыр.

Культура болгаш уран чүүлдүү хөгжүүлүнгө ачы-хавыязы дээш «Тыва Республиканың культуразының алдарлыг ажылдакчызы» хүндүлүг атты Мөнгүн-Тайга кожуунун «Мугур-Аксы сумузунун ургуланын уран чүүлүү школазы» муниципалдыг ниити өөредилгениң бюджет албан черинин башкызы Айнай-Хаак Очуровна Иргитке тыпсыр.

Мөнгүн-Тайга кожуунун социал-экономиктүү хөгжүүлдөзүнгө салышкыны болгаш хөй чылдарда ак сектидиг ажылы дээш Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Хүндүлөл бижий-бile Тыва Республиканың Мөнгүн-Тайга кожуунун Каргы сумузунун кожуунениң «Малчын»

Хамаатыларны даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге (стажировказынга) Тыва Республиканың Чазааның Даргазының грантыларын түргузарының дугайында

Тыва Республиканың кадр күчүүн эжимдер сорула-бile Тыва Республиканың анык специалистерин, эртемденнерин болгаш аспирантыларын даштыкыга өөредир сорула-бile доктандырым болза:

1. 2012 чылдың январь 1-ден зелеп түргузары болза:

специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге (стажировказынга) Тыва Республиканың Чазааның Даргazының чыл санында тускайлаар бир 1000 мун рубль хемчээлдиг грантызын;

специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга стажировказынга Тыва Республиканың Чазааның Даргazының чыл санында тускайлаар бир 300 мун рубль хемчээлдиг грантызын.

2. Дараазында чүүлдерни бадылаа:

специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге Тыва Республиканың Чазааның Даргazының грантызын дугайында дүрүмнүү;

специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга стажировказынга Тыва Республиканың Чазааның Дарgazының грантызын дугайында дүрүмнүү;

специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге

1. Ниити чүүлдер

1. Специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге Тыва Республиканың Чазааның Дарgazының грантызын (моон сонгаар-грант дээр) Тыва Республиканың Чазааның Дарgazы туругузар, ол тус-тус болгаш специалистерни, анык эртемденнерни, аспирантыларын даштыкы өөредилгө азы эртем организацияларынга өөредиринге (стажировказынга) Тыва Республиканың Чазааның Дарgazының грантызын алыр кандидаттарны шилиириин талазы-бile республика комиссиязының (моон сонгаар-республика комиссиязы дээр) шинтириянге үндезилеп, Тыва Республиканың Чазааның Дарgazының чыл санында айттышкынын езулаар тыпсыр.

1.2. Грант албырынбile конкурс шилилгө

унитарлыг будурлугзинин инженери Виктор Бинн-оолович Сатты шаңнаар.

Тыва Республиканың кадр камгалалынын «Мөнгүн-Тайганың төл кожуун эмнегез» күрүнениң бюджет албан черинин терапевт эмчили Марта Мойнак-ооловна Салчакты шаңнаар.

Кызыл хоорай
2012 чылдың февраль 8
№ 36

Күрүнениң федералдыг «Тываның күрүнө университетеди» дээди профессионал өөредилгениң бюджет албан черинин ажылдакчыларын шаңнаарының дугайында

Дээди профессионал өөредилгө системазынга ачы-хавыязы болгаш хөй чылдарда ак сектидиг ажылы дээш «Тыва Республиканың өөредилгезиниң алдарлыг ажылдакчызы» хүндүлүг атты Тыва Республиканың Чазааның Даргazының Канцеляриязының болгаш Чазак Аппарадынын протокол болгаш документилер хандырылгызының эргелелинин килдис начальниги эргелдии начальнигинин оралакчызы Галина Федоровна Лисовскаяя тыпсыр.

Дээди профессионал өөредилгө системазынга хөй чылдарда ак сектидиг ажылы дээш Тыва Республиканың Чазааның

Даргazының Хүндүлөл бижий-бile химия кафедразынын доцентизи, химия эртемденнеринин кандидады Шолбан Монгушович Арат-оолду, химия кафедразынын эргелекчи, педагогика эртеменеринин кандидады Лариса Лопсановна Кууларны шаңнаар.

Кызыл хоорай
2012 чылдың февраль 14
№ 39

«Тыва Республиканың алдарлыг ажылдакчызы» хүндүлүг атты Г.Ф. Лисовскаяя тыпсырының дугайында

Республиканың күрүнө эрга-чагырга орғаннарынга хөй чылдарда ак сектидиг ажылы дээш «Тыва Республиканың алдарлыг ажылдакчызы» хүндүлүг атты Тыва Республиканың Чазааның Даргazының Канцеляриязының болгаш Чазак Аппарадынын протокол болгаш документилер хандырылгызының эргелелинин килдис начальниги эргелдии начальнигинин оралакчызы Галина Федоровна Лисовскаяя тыпсыр.

Кызыл хоорай
2012 чылдың февраль 17
№ 40

Тыва Республиканың Чазааның

Даргazының Хүндүлөл бижий-бile шивалха Ринп (Лопсанг Геле) шаңнаарының дугайында

Тыва Республиканың шивалха Ринп (Лопсанг Геле) шаңнаарының дугайында

Тыва Республиканың шивалха Ринп (Лопсанг Геле) шаңнаарының дугайында

«Тыва Республиканың вартизи» хүндүлүг атты Ткачевка тыпсырының дугайында

Культура болгаш уран чүүлдүү хөгжүүлдөзүнгө салышкыны болгаш Чазак Аппарадынын протокол болгаш документилер хандырылгызының эргелелинин килдис начальниги эргелдии начальнигинин оралакчызы Галина Федоровна Лисовскаяя тыпсыр.

Кызыл хоорай
2012 чылдың февраль 17
№ 42

Тыва Республиканың Чазааның Ш. КАРА-ООЛ.

дүткап туар (профессионал өөр албан черлеринин педагогика ажыларын) ажылдаа черинден ши билдириишкен эззинин аспириренни турарын (аспирантылардашириишкен киргендө) бадыткап тураганы;

белеткелди, эде белеткелди жировканы эрттири деп турарынын хүлээн алыр сорулашында магадыл чагааны азы кер:

шак ол өөредилгө азы эртем зациязының билдириишкен эззи дири-бile хүлээн алыр сорулашында магадыл чагааны азы кер:

даштыкы өөредилгө азы эртем зациязының билдириишкен эззи дири-бile хүлээн алыр сорулашында магадыл чагааны азы кер:

даштыкы өөредилгө азы эртем зациязынга тодаргай угланышкын биле өөрениринин эргежек чугула бадыткап туары, ол ышкаш бодуну ажылдаарынга болгаш Тыва Республиканың социал-экономиктүү хөгжүүлдөзүнгө бээрингэ чедип алган эртемин арынын аргаларын айткан, бо Дүрүмнүн №4 капсырылгызында магадылдиг хүлээлгезин.

чедип алган билиглерин (дуржу ажыглаары-бile өөредилгени д соонда Тыва Республикаже эззи келиринин талазы-бile оон хүлээнгэ; бо Дүрүмнүн №4 капсырылгызында магадылдиг хүлээлгезин.

2.2. Бо Дүрүмнүн 2.1 пунктуда түнгэн документилерни грант тыпсыр конкурс шилилгезин эзлээннин дүг "Тувинская правда" болгаш "Шын" нарга чарлалды албан-езузу-бile парын соонда 30 конуктун дургузунда:

2.3. Бо Дүрүмнүн 2.1 пунктуда түнгэн документилерни гиргэн (ришишкен эззи оларны гиргенин хүчкүү жаһыткан болза, грант тыпсырынын хүчкүү шилилгезинге гиргиринче ону гиргэн.

3. Грант алтынга конкурс шилилгезирерини чуруму

3.1. Тыва Республиканың Өөр албаш эртем ямызы (моон сонгаар - дээр) чыл санында октябрь 1-гэ чедир тыпсыр дээш конкурс шилилгезин эзлээннин дүг "Тувинская правда" болгаш "Шын" нарга парлады.

3.2. Грант тыпсырының талазы-бile курс шилилгезин гиргиринчи ажылдарын дараазында чуулдерни ба-

зинге Тыва Республиканың девискээрдинде чурттап туар Россия Федерациязынын дараазында хамаатыларын гиргир:

- профессионал өөредилгө албан черлеринин 40 хар чедир назылыг, дээди профессионал эртемнег, дараазында чангыс (азы эзэн каш) темаларынын айы-бile эртем ажылдарын кылып туар педагогика ажылдакчыларын:

өөредилгени, өөредилгө чорудулгызын башкааралынын социал болгаш гуманитарлыг эртемнег, инновациялар болгаш мурнады хөгжүүдөр "Өөредилгө" национал төлөвиледи күүсөдир талазы-бile килдис деп адресе конкурсы комиссиязында дараазында документилерни гиргир:

бо Дүрүмнүн №1 капсырылгызында майык езулаар билдириишкен;

бо Дүрүмнүн №2 капсырылгызында майык езулаар билдириишкен эззинин додурдоганынкетаны;

3*4 хемчээлдиг ак-кара ённүг фото-чурук (2 сан);

Россия Федерациязынын паспортунун бугу арыннарын бадыткаан хоолгызын;

билириишкен эззинин даштыкы паспортунун бугу арыннарын бадыткаан хоолгызын;

дээди профессионал өөредилгө албан черин доосканын дугайында дипломунун бадыткаан хоолгызын;

эртем чадазын тывысканын дугайында (ол бар болза) бадыткап туар документин хоолгызын;

профессионал өөредилгө албан черинде билдириишкен эззинин ажылдан туарын ба-

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДОКТААЛЫ

2009 чылдың май 21-де Тыва Республиканың Чазааның №210

доктаалынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2012 чылдың февраль 13 №66 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1. 2009 чылдың май 21-де Тыва Республиканың Чазааның "Биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту деткиириң айтырыгларының талазы-бile Тыва Республиканың ведомстволар аразының конкурс комиссияның дугайында" №210 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту деткиириң айтырыгларының талазы-бile Тыва Республиканың ведомстволар аразының конкурс комиссияның (моон сонгаар-комиссия дээр) составының талазы-бile:

а) Комиссияның составындан В.С. Канданы, Э.Э. Дагба-Ламаны, У.Б. Монгушту, Э.К. Чульдумуң үндурер;

б) Комиссияның составынга киирери:

Р.Л. Добровольский — Биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту эзлериниң "Тыва Республиканың сайгарлыкчылары" Тыва Республиканың хөй-ниити организациязының оралакчы президентизи (дугуржулга езуяар);

в) Биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту деткиириң айтырыгларының талазы-бile Тыва Республиканың ведомстволар аразының конкурс комиссияның дугайында дүрүмнүн 1 пунктүзүнүн дөрткүү азасын күжүн чидирген деп санаар.

2. Бо доктаалды "Тувинская правда" болгаш "Шын" солуннара парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргасы Ш.КАРА-ООЛ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ СОНГУЛДА КОМИССИЯЗЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

2012 чылда муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органының депутаттарының, тус чер бот-башкарлыгзының албан-дужаалдыг кижизиниң сонгудаларының үезинде кандидаттың, сонгуда каттыжышкының сонгуда фондузунун чарыгдаар акша-хөрөнгизиниң эн үстүкү түнүнү дугайында

2012 чылдың февраль 16 №29/182-6 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың "Муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органының депутаттарының, тус чер бот-башкарлыгзының албан-дужаалдыг кижизиниң сонгудаларының дугайында" хоойлуунун 7 пунктузунга, "2012 чылда федералдыг бюджеттин дугайында" Федералдыг хоойлуунун 1 чүүлүнгө дүштүр Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының дадыры болза:

1. Депутаттар сонгудаларын эртирип сонгуда фондуларының акша-хөрөнгизинден чарыгдаларының эн үстүкү түнүн хөмчээлин мынчаар тодаадыр:

- 1) хоорай округунун сонгудалыг албан-дужаалынга — 1000 руб;
- 2) хоорай округунун төлээлекчи округунундепутадынга — 318000 руб;
- 3) муниципалдыг районнун сонгудалыг

Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының 2012 чылдың февраль 16-да № 29/182-6 доктаалының №1 калсырылгасы

2012 чылда муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органының депутаттарының, тус чер бот-башкарлыгзының албан-дужаалдыг кижизиниң сонгудаларының үезинде кандидаттың, сонгуда каттыжышкының сонгуда фондузунун чарыгдаар акша-хөрөнгизиниң хөмчээли

Сонгуда фондузунун акша-хөрөнгизинин дөстери

ТҮНҮ
(рубль-
бile)

Кандидаттың сонгуда фондузунун (бүрүктөртген кандидаттың) чарыгдаар акша-хөрөнгизинин ашпас ужурулг эн үстүкү хөмчээли:	530000
хоорай округунун сонгудалыг албан-дужаалыг кижизинин албан-дужаалынга	318000
хоорай округунун төлээлекчи органының депутатадынга	424000
муниципалдыг районнун сонгудалыг кижизинин албан-дужаалынга	212000
муниципалдыг районнун төлээлекчи органының депутатадынга	318000
хоорай болгаш көдээ черин сонгудалыг албан-дужаалыг кижизинин албан-дужаалынга	1060000
хоорай болгаш көдээ черин төлээлекчи органының депутатадынга	1060000
Сонгуда каттыжышкының сонгуда фондузунун акша-хөрөнгизинин бүгү чарыгдаларының ашпас ужурулг эн үстүкү түнү:	1060000
хоорай округунун төлээлекчи органынга	1060000
муниципалдыг районнун төлээлекчи органынга	

Чөөн-Хемчик кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының составынга немелделерниң дугайында

2012 чылдың февраль 16 №29/183-6 Кызыл хоорай

2010 чылдың декабрь 27-де Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының "Чөөн-Хемчик кожууннун девискээр сонгуда ко-

сонгуда комиссиязының составынга кандидаттура талазы-бile саналды чугаалажып көргеш, "Россия Федерациязының хамаатыларының сонгуда фондузунун эргелериниң болгаш референдумга киржир эргезинин кол-кол магадылдарының дугайында" Федералдыг хоойлуунун 29 чүүлүнүн 11 пунктүзүнүн дүштүр Тыва

"Чадаана хорайның № 3 ортумак ниити билиг школазы" муниципалдыг өөредилге бюджет албан чериниң математика болгаш информатика башкызы, ажылдан туар черинден депшилтирген Долаана Бүрбүевна Монгушту Чөөн-Хемчик кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының составынга томуйлаар.

2. Бо доктаалды республиканың "Шын" болгаш "Тувинская правда" солуннарынга парлаар.

Тожу кожууннунуң девискээр сонгуда комиссиязының составынга немелделерниң дугайында

2012 чылдың февраль 16 №29/184-6 Кызыл хоорай

2011 чылдың март 28-те Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының "Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының четчелеп тургузарының дугайында" №158/709-5 доктаалы-бile тургустунган Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының составынга кандидаттура талазы-бile саналды чугаалажып көргеш,

"Россия Федерациязының хамаатыларының сонгуда эргелериниң болгаш референдумга киржир эргезинин кол-кол магадылдарының дугайында" Федералдыг хоойлуунун 29 чүүлүнүн 6 пунктүзүнүн дүштүр Тыва

"Чадаана хорайның № 3 ортумак ниити билиг школазы" муниципалдыг өөредилге бюджет албан чериниң математика болгаш информатика башкызы, ажылдан туар черинден депшилтирген Иван Николаевич Кузнецотову Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының составынга томуйлаар.

2. Бо доктаалды республиканың "Шын" болгаш "Тувинская правда" солуннарынга парлаар.

Тожу кожууннунуң девискээр сонгуда комиссиязының кежигүнү хүлээлгезинден хостаарының дугайында

2012 чылдың февраль 16 № 29/185-6 Кызыл хоорай

Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының бадылаар эргелег кежигүнү, ажылдан туар черинден депшилтирген Светлана Багай-ооловна Деспилдейнин билдиришикин чугаалажып көргеш,

"Россия Федерациязының хамаатыларының сонгуда эргелериниң болгаш референдумга киржир эргезинин кол-кол магадылдарының дугайында" Федералдыг хоойлуунун 29 чүүлүнүн 6 пунктүзүнүн дүштүр Тыва

"Чадаана хорайның № 3 ортумак ниити билиг школазы" муниципалдыг өөредилге бюджет албан чериниң математика болгаш информатика башкызы, ажылдан туар черинден депшилтирген Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының бадылаар эргелег кежигүнү хүлээлгезинден хостаар.

2. Бо доктаалды республиканың "Шын" болгаш "Тувинская правда" солуннарынга парлаар.

Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының даргасы Б.Д. ОНДАР

Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының секретары М.Ш. САМБАЛА.

ДЫНАДЫГ

Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының кежигүннеринин бүрүн эзлээлгезинден хостаарының дугайында

составының кезин четчелеп тургузарының талазы-бile саналдары хүлээлгээний залдээнийн дүгайын Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязының дыннадыл тур.

Тожу кожууннун девискээр сонгуда комиссиязының составынга саналдары бо дыннадыгын парлаан хүнден он хонук дургузунда дараазында адреске киирип болур: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Чүлдүм кудумчузу, 18, Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязы (каб. 210, тел.(39422) 2-10-09).

Тыва Республиканың Сонгуда комиссиязы.

**2012 чылдың март 4-те
Россия Федерациязының Президентинин
соңгулдаларының үезинде соңгулда
бюллетенин долдурагының ЧУРУМУ**

Соңгуур кандидадынарны шилип алышар, оон соонда ол кандидаттың дугайында соңгулда бюллетенинин он талазында медзелерни айткан одурурга хана-каракка бир-ле демдектен («ү» деп ужук ышкаш демдектен азы крестиктен) салып калышар. Соңгулда бюллетенин, оон созулелин иштинче кылдырысыга туткаш, бадылаашын хааржаанче суптунар. Шак ындиг арга-бile Силер бодунарның күзелинерни илередип, бадылаар силер.

Соңгулда бюллетенинге демдекти, Силер анаа турунарда оске уулустун олче кирер эргези чок кабинага азы чажыт бадылаашынга дерзэн тускай черге, салыр.

ТР-ниң Соңгулда комиссиязы.

**• МОСКОВСКИЙ №1. ЧУРТТАЛГА-ТУДУГ
КООПЕРАТИВИ БОЛГАШ ЧИҮГИНЕ ПОДРЫДЧИК
• ЭНЕРГОСТРОЙ • КХН Московская кудумчузунда,**

«Южный» №10 микрорайонда
коттеджтер хоорайын тудуп
эгелээнин дыннадып
тур (коттеджтернин
шөлү 175 дербелчин
метрден 320 дербел-
чин метр чедир,

1 болгаш 2 кайттардан тургустунган, долузу-бile чаагай-
жыттынган).

Тудуг кылышының болгаш садып алышының дугайында
«Энергострой» КХН-че
8-905-920-41-01, 8-923-268-
90-73, 8-923-386-80-48;

«Московский №1» чурт-
талга-тудуг кооперативинче
3-45-00, 8-913-343-70-05
телефоннарже долгол
булур.

**«ЭНЕРГОСТРОЙ» кызыгаарлattyнган
харыысалгылай нинитилелден
КВАРТИРАЛАР**

Объектинин ады	Өрээлдер саны	So	S кухня	Кайттар
Кызыл хоорай, Энер- гетиктер мкр. бажын 13, 4 кайт тууйбу бажын!	2 тип 2	74,78	12,27	1,2,3,4
Дужаар хуусаазы 2012 ч., 1 квартал.	3	97,80	11,50	2,3,4

КЛН БАЗЫМ ЧЕРДЕ БЫЖЫГ ТАРАЖТАР ВАР.

**• Ажаалга банкызы • АЛН таварыштыр
ипотекага аи болур.**

Амгы үеде квартира садып алышы — амгы үениң
экономиказының турум эвес байдалдарында силерниң
акшацарны камталаат алышының эң эки аргазы-дыр.

ОЛ БАЖЫНДАН КВАРТИРАЛАР САДЫП АЛЫРЫНЫҢ
ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ДАРААЗЫНДА ТЕЛЕФОННАРЖЕ ДОЛГААР:
тел/факс: (39422)-4-85-29, 8-923-268-90-73,
8-923-386-80-48, 8-905-920-41-01.

Кызыл хоорай, Колхозная кудумчузу, 2 «а».

**ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.
Кол редактор С.С.МОНГУШ.**

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: кол редактор—2-01-35, редак-
торнун оралакчысы — 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгал-
терия — 2-17-91, e-mail: shytuvu@mail.ru; shytuvu@yandex.ru;

КИЛДИСТЕР: нинитилел-политтиктиг килдис—2-18-10, культура,
ооредилге — 2-03-88, чагаа — 2-17-09, кодээ ажыл-агый — 2-17-09,
очууга — 2-03-87, улуттур — 2-40-77.

Солун келбейн баргана, 3-14-94 телефонче долгаар.
Неделяда уш катап унер. Хемчээли парлаан 2 ама.

**Тираж 9030. Чагыг 24. Номерни парлагаже душааганы: график
сугуаар — 21.00, херек кырьында — 18.00.**

ШВН Индекс 667000.
Кызыл хоорай.
Красноармейская, 100

Сүт-Хөл кожууннун
Төлээлекчилер
хуралының 2012 чылдың
февраль 27-де №7
шиштирипинге үндезилеп,

**Сүт-Хөл кожуун
чагыргазының дарга-
зының хостуг албан-
дужаалынга ажылдаар
кузелдиг хамаатыларга
конкурс эртириерин
чарлап турар**

Сүт-Хөл кожуун чагыргазы-
ның хостуг албан-дужаалынче
Россия Федерациязының «му-
ниципалдыг албан дугайында»
хойилузунда тодаргайлааны
албан-дужаалга хамаарыштыр
тургускан негелделерге дүгжүп
турар Россия Федерациязының
хамаатызы кордап болур.

Мергежил айы-бile негел-
делерни, конкурс комиссия-
зынче дужаар документилернин
данзызыны болгаш конкурсту
организастап эртириеринин
чурумун 2011 чылдың декабрь
30-де үнген №29 (133) «Сүт-
Хөл» солунда парлаан «Сүт-Хөл
кожуун чагыргазының даргазы-
ның хостуг албан-дужаалынче
конкурс эртириеринин дуга-
йында» бадылааны чурумдан
тодаргай билип ал болур.

Конкурс Тыва Республика-
ның Сүт-Хөл кожууннун Сүг-
Аксы суурунун Интернацио-
нальная кудумчузу, бажын 16
деп адресте Сүт-Хөл кожууннун
Төлээлекчилер хуралының
ажыл-албан өрээлинге 2012
чылдың март 20-де 10.00 шакта
булур.

Конкурс дугайында немелде
тайылбырыны Сүт-Хөл кожууннун
Төлээлекчилер хуралындан ал
булур.

Харылзажыр телефон-
нар: 8(39445)21-1-98; 8-923-
385-23-50; 8-923-267-55-99.

ДЫЦНАДЫГ

Бии-Хем кожууннун чагыр-
газынче Россия Федерация-
зының хамаатызы Эренчин
Николаевич Ажыдан Тыва
Республика, Бии-Хем кожуун,
M-54 Кызыл-Красноярск авто-
出路 9 км Дөгээ-Иши деп
чертеде көдээ ажыл-агый ажыл-
лалынын черлеринден нинити
шөлү 5000 дербелчин метр чөр
участогун хууда дузал ажыл-
агыйнын чорудары-бile арен-
дага бээрин дилээн билди-
ришикн кирген.

Күштүг болуп турар хой-
лужудулга езууга бо медээни
парлаанындан 30 хонук дур-
гузунда бо билдиришикнеге
хамаарыштыр бижимел билди-
ришикненерни Бии-Хем ко-
жууннун чагыргазының чөр
ончукоренги харылзааларының
болгаш архитектура килдизи
хүлээн алыр.

Төрүтүнгөн хүнүцер-бile!

Бистин ачавыс Дан-
Серээович КУУЛАР жи-
торуттүнгөн. Ол — РС-
 почтазының Тывада сал-
 1964 чылдан эгелеп буғын
 иштinde 48 чылдың дур-
 ажылдаш чоруур күш-
 хоочуну.

Ачавыс 1958 чылда Б-
 нын механизация учил
 тергии эки дооскаш, 1961
 1964 чылга чедир Германияга шериг албан-хүлэлгээн эр-
 Шериден келген дораан-на ол почта салбырынга ажылда-

Төрүтүнгөн хүнүн таварыштыр эргим ачавыс-
 кадыкшылды, узун назынны, ажы-толунун аразынга э-
 чылдарда чоруурин сөткүливикин ханызындан күздинис
 Ажыл-ишичи

Россияның Энергетика болгаш электр
яамызының хүндүлөл бижинин эдилекчи,
 болгаш уран чүүлдүн хоочуну, хүндүлүг бажа
 оол Сандан-оолович САТЫН чырык турсаал

Сеткилдерге артып каар сен

Хүүрекке узуп алган
Хүрөн-кызыл довуракты
Хааржааның кырындыва
Каап турда боданган мен:
Канчал чөрле мынчап бардын,
Хамык чонун, эжин-өөрүн,
Кады кыраан чарааш эжин,
Ажы-төлүн чүгэ кагдын?
Бажам сени сактырымга,
Бажым аарып, хөнүн дойлуп,
Барган бүгү чуртталгавыс
Барымдаа бооп көстүп келди-
Аныяк чаш бичинишин
хүндүлөжип,
«Кады төрээн бажашылар»
атты ээлеп,
Кажанда-даа маргышпайн,
Кончуг демнег чордувус чол!
Эзлек-бөдүүн,
оюн-баштак чаның-бile
Эрткен-дүшкөн бүгү чонун
уткуп, үдеп,
Эрес-шевер бодун
туткан бажыныңы
Өртээл кылдыр хуулдуруптар
чордун, бажа.
Кезек кижи чоруп турда,
Өскөлерин уткуп турдун.
Төрөл чонга, эшке-өөрge
Бар шаан-бile дуза кадып,
Балдыр эздин кезип бээрин
Белен чордур, күжүр бажа.
Кады чурттал, кады кыраан
Күжүр эжин Маянга
Ханызындан ынак чордун,
Хамык ажыл кылышдаа-даа,
Кады хөглөп, ойнаарда-даа,
Кажанда-даа кады чорур
Кончуг демнег, бир аай силер.
Эжин-бile кады тургаш,
ырлаптар сен,
Эзим-аьрга айлан-кужу
таалап калыр,
«Элдептиңни» ырлап чорааш,

Харысыалган бедик ч
Хостуг че тыптып кээд
Айнай кайвтар чордун
Одаан чанын эзэнит
Оюн-баштак хөөрөл ч
Төрээн чөрлин Бора-Ш
Төнчүзүнгө чедир ынан
Каас-байлак чөрлин ал
Кайгамчыктыг оглу ч
Малчын-арал төрөл ч
Бар шаан-бile дуза ч
Манап орар оглу чордун
Амы-тының үзүлэ-даа
Амыдырал хөвзээр арт
Ажы-төлүн, ынак эжин
Арат чонун сөткүлингэ
Артап каар сен, сени у
Сеткилдерге артып кал
Сенээ кым-даа ынак, б
Төрөл чонун,
эжин-өөрүн ар
Төөгү болуп артып кал
Слава МОН
Хандагайты суур.

Тыва Республиканың Өөредилгэ болгаш эртем яамызы
Республиканың Чазааның Даргазының Канцеляриязының б
Чазак Аппарадының социал-политика эргелелинин начальни
оралакчызы Эрес Конзайевич Ооржакка оон ачызы

Конзай Оолакович
ООРЖАКТЫН

үргүлчүлөлдиг аар аарыгдан мөчээни-бile холбаштыр
каждыдалын илередип тур.

Эрзин кожууннун чагыргазы болгаш Нарын көдээ суму
Төлээлекчилер хуралы болгаш чагыргазы

Сергей Дандинови
ЛУДУПТУН

мөчээни-бile холбаштыр ог-булезинге болгаш чоок кижиле
ханы кожыдалын илередип тур.

Расч. счет № 4060381040000000263
Корр. счет № 3010181050000000735
БИК 049304735 ИИН 1701008465 КПП 170101001
ОАО АБ «Народный Банк Республики Тыва» г. Кызыл.
Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчылыг болгаш масса
коммуникациялар хөрөлтийнин талазы-бile яамызының Ортаакы Сибир
регионары аразынын девискээр эргелели «Шын» болунну 2004 чылды
14-те эде бүрүткэн.
Хөрөчилдөн дугаары — ПИ № 16-0510. Индекс 11530, 31730.
«Тываполиграф» ААН-гэ парлам. (Кызыл, Шетинкин болгаш Кравченко
Солунда парлатынгам материалдарынин бодалдары ре
ционарнын туржу-бile дүүшлэй барып болур. Айтынган саннары бол
оске-да фактылары, дыннадыглары дээш авторлар боттары харынын